

РОБОЧИЙ НАРОД

ROBOTCHYJ NAROD

THE WORKING PEOPLE

ПОРЯДКОВЕ ЧИСЛО 247.

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІ В КАНАДІ.

REGULAR NUMBER 247

PIK VII.

Ч 31

ЧЕТВЕР 28 ЖОВТНЯ 1915.

WINNIPEG, MAN.

OCTOBER 28 THURSDAY 1915.

No. 31. VOL. VII

ресар
Д. П.
ТОВИНИЙ КОМІ.
Д. П. в КАНАДІ
Дзьола
Т. Е. К.
Winnipeg, Man.
НИЙ ОКРУГ.
Бр. Колумбія.)
Західного Округу-
Комітету.

MAN, ALTA.
Baraniuk Box 158

секр. відділів.

BRIDGE, ALTA.
788-12th St, A. N.

ORE, ALTA.
Tkachuk Box 182

EVUE, ALTA.
У. С. Д. П.
Box 45

MAN, ALTA.
Box 209 T. Gushul

ARY, ALTA.
Karl Dreisittel

A. S. E. Riverside.

VILLE, ALTA.
Widdil „Ochota“.

ALTA,
SHLEMKO секрет

Y HILL, ALTA.
Victor Dowhaniuk
стара адреса:

ENCE, ALTA.

Y, ALTA.
W. Uchach.

CORBIN, B.C.
Lemkowicz Box 267

RAIL, B.C.
Tow. „Promin“ Box 56

MICHEL, B. C.
Kostashuk Box 56

ERNIE, B. C.
Wolia Box 61.

СКЕЧЕВАН.

EGINA, SASK.
Browich, 2105 Shaw St.

АНІТОВА.

WINNIPEG MAN.
P. Klym Box 3658

WOOD, MAN.
ony Box 43 Louise Bridge

T SELKIRK, MAN.
Mike Mytzak

ANSCONA, MAN.
Alex Moroz Box 208.

ONTARIO.

OBALT, ONT.
Box 84, Giroux Lake, Ont.

OTTAWA, ONT.
„Kite“, 61, Sterling, Ave.
Барилдський секретар

ORONTO, ONT.
aschuk 50 William St.

LLAND, ONT.
Petro Shashka, Box 1435

TORONTO ONT.
Mytyro Lozynski Box 281

STE. MARIE, ONT.
D. Szarabura Box 176

MMINS, ONT.
M. Nowak Box 114
Peca South Porcupine Ont.

T ARTHUR, ONT.
Tow. M. Sichynskoho
322 — 1st. Ave.

КВЕБЕК.

NTREAL, QUE.
im M. Sichynskoho
Sem Tataryn 32 Brown St.

HINE LOCKS, QUE.
Palmaruk 28 Second Ave.

FORD MINES, QUE.
„Postup“ Box 121.

Тов. П. Крат на Сході.

Тов. П. Крат виїхав як делегат нашої партії на український Сойм до Нью-Йорку, який відбуде ся там 30-го жовтня с.р.

Вертаючись в Сойму, т. Крат поверне по можливості до всіх відділів на Сході починаючи від Монреалу. Котрого дня т. Крат загостить до кожного відділу, про се буде повідомлений секретар кожного відділу листом.

Організаційна поїздка т. Корейчука.

На домагане товаришів фермерів в Альберти Т. Е. К. вислав т. Корейчука на захід на організацію і просить всіх товаришів і прихильників нашої партії о моральне і матеріально поперте в його організаційній праці.

А. Дзьола, секрет. Т. Е. К.

Від Тимч. Екз. Ком. до відділів і членства У. С. Д. П. в Канаді.

Товариші! Термін голосованя на кандидатів до Екзекутивного Комітету і до Екзекутивної Ради кінчить ся в день 30 жовтня с.р. — та на жаль Тимч. Екз. Ком. не може оголошити вислід виборів ані до Е. К., ані до Е. Р. а се тому, що деякі відділи в недовали партійну справу і не брали участі в голосованю, а знова деякі члени відділів на Заході голосували на всіх сімох кандидатів до Екз. Ради. Отже їх число голосів рівне на всіх сімох кандидатів до Екз. Ради і не можна оголошити котрі з них є вибраними.

Задля сего Тимч. Екз. Комітет продовжує голосоване до Екз. Ради на провінції Альберти і Бр. Колумбію еще на один місяць, значить, до 30 листопада, і визнає всі західні відділи і членів провінції Альберти і Бр. Колумбію вяти участь в голосованю на слідуєчих кандидатів до Екзекутивної Ради: Тов. В. Лазарук в Гарднелі, т. Ю. Виростик в Дет-Бридж, т. К. Драйвайтель в Келгари, т. Е. Ківема в Кенмор, т. Т. Ташук в Шиппінгтоні, т. С. Данилюк в Колмені і т. П. Баранюк в Колмені. З сих сімох кандидатів мають бути вибрані до Екз. Ради лише три товариші. Кожен член відділу має голосувати лише на трох

кандидатів, а не на всіх сімох, як голосували дотепер. Рівнож повідомляється товаришів, що на тов. Драйвайтеля не можна голосувати, бо він знаходиться тепер в канадійській полоні.

Рівнож Тимч. Екз. Ком. визнає всі відділи і членів цієї партії У. С. Д. П. аби вяти участь в голосованю на кандидатів до Екзекутивної Комітету. Кандидатами є: П. Клим, організатор, А. Дзьола, секретар, Д. Качмар, касієр.

Вислід голосованя належить прислати в руки секретаря Тимч. Екз. Комітету: А. Dziola Box 3658, Winnipeg, Man.

За Т. Е. К.
А. Дзьола, секр.

Під розвагу всім членам У. С. Д. П. в Канаді.

Товариш П. Баранюк секретар Західного Округу. Комітету подав думку, аби встановити запомогове товариство при У. С. Д. П. в Канаді на вір стейтських „Гайдамаків“

Ми зі своєї сторони уважаємо се за дуже добрий крок і подаємо його під розвагу і дискусію всім членам У. С. Д. П. Все, що буде відноситься до цієї справи, просимо слати на руки секретаря Т. Е. К.

А. Дзьола, секр.

Хто прислав зміну адреси, редакція просить прислати і стару адресу.

Після рапорту соціалістичних часописів, в маленькій полудневій республіці Урагвай соціалістична партія числить поперх 1,500 дійсних членів, що платять стало свої партійні податки. Соціалізм тут розвивається помімо того, що країна ся є гольовно фермерська. Урагвайська партія тісно вжеть ся в сильну соціалістичну партію в Аргентині, котра минувшого року післала до парламенту в Буїнос Айрос 9 своїх послів.

Мексиканська робітничка юнія звернулася до американських робітників, що робітники мексиканської республіки протестують проти вмішуваня ся правительства Злучених Держав до справ мексиканського народу. Мексиканські робітники бажають братерства, злуки і справедливости, звертають ся до амер. юнії щоб сі впротестували проти політики свого уряду. Американські капіталісти і мексиканські попи бажають привести сі дві держави між собою до війни, щоби задовольти свої амбіції.

„Ліжкольні освободили чотирі міліони невільників; Каранза дав свободу десяти міліонам Мексиканців“, говорять мекс. робітники.

З Монтани доноять, що

Фонд Сто і Двадцятьох.

Від часу проголошеня Екз. Ком. „Фонду Сто і Двадцятьох“ „Робочого Народу“, зголосили ся слідуєчі товариші в члени сего фонду і вобовязались платити по \$1 місячно на „Роб. Нар.“:

Bellevue, Alta.: Відділ „Вільна Думка“, М. Коостянюк, В. Будник, І. Стефанець, М. Даниш і П. Рощко.

Thetford Mines, Que.: М. Біньозкий, Юр. Демедюк, П. Марчук, Н. Спинуя і Я. Карвацький.

Fernie, B. C.: Відділ У. С. Д. П., В. Теленко, Р. Несторук, Д. Мойсюк, Т. Шлемко, Г. Фербер, Н. Ткачук, Н. Коллес і Д. Проців.

Canmore, Alta.: Ст. Кузіма.

Winnipeg, Man.: А. Дзьола, П. Клим, Д. Качмар і Ф. Вуланюк.

Timmins, Ont.: Г. Рубанець, М. Кустрин, М. Матієв, М. Пірський, В. Стелар, В. Павлюк, І. Одайський, І. Селський, А. Одайський, С. Одайський, Д. Вальон, К. Бейчук, Т. Завацький, і М. Новак.

Valor, Sask.: Н. Романюк. Ridge End, Man.: Л. Нікоряк.

Hardieville, Alta.: Ів. Ділух, Дмитро Кайван, Сильвестер Кучурян.

Разом зголосилось досі 43 товаришів в члени „Фонду 120-ох.“ Уже є третина, товариші! Ану, де решта дві третих? Хто перший?

На пресовий фонд „Роб. Нар.“ зложили:

Гусар Алта.: В. Лучак і С. Василюк по \$1.

Монреал. Кве.: Ю. Новаківський \$1.

Тімінос, Онт.: І. Загарук О. Герилевич і М. Герилевич по 50ц.

Голден, В. К.: І. Гафтенюк \$1.

Елмвуд, Ман.: С. Хоронжий і І. Хоронжий по \$1.

Галловей, В. К.: Ю. Стефаншин і Й. Івасенко по 50 ц.; Ю. Мадрига, Г. Танчук, С. Валіна і Д. Ковак по 75ц.; А. Сеніч 35ц. і Реген бл.

Бюг, Монтана.: В. Фербер, \$2, П. Богоносук \$1.

Фреда, Онт.: В. Ленко \$1.

Доті, В. К.: Д. Смалъ \$1.

Камлупс, В. К.: Ф. М. Смільський \$1.

Кенмор, Алта.: Відділ \$5, Г. Кузіма \$1.

Нортпайн, Онт.: Л. Габора і І. Томік по \$1.

Месі, Онт.: І. Загарук 50ц. Реджайна, Саск.: В. Пуріч 25ц.

Скаро, Алта.: Г. Г. Шевчинин \$2.

Всім щирим товаришам, що поспішили свої часописи в так тяжкий для неї час, редакція складає сердечну подяку.

еслиби імя котрого жертводавця було через похибку опущене, редакція просить зголоситись, а в слідуєчим числі похибка буде справлена. Рівнож просимо товаришів з Кенмор подати нам імена тих товаришів, що жертвували на „Роб. Нар.“ \$5.00.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Отсим даємо до відома всім Українцям, що з днем 10 жовтня отворилисьмо

Українську Робітничу Книгарню.

Від довшого часу наше українське робітництво бажало мати в Канаді свою робітничу книгарню, де можна би набути добру і користну літературу для освідженя робітника. І тому ми отворили сю книгарню. Нашим старанем буде як найбільше солідно виповняти бажаня купуючих. Тому просимо всіх Українців, щоб звертали ся до нас за книжками.

Маємо на складі тутешні найновіші виданя:	
„Хожденіє Бога по землі“	35ц.
За землю і волю	25ц.
Шкільні буквари	25ц.
Філософія штуки	70ц.
Твори Т. Шевченка, в двох томах	1.60ц.
За Сестрою, гарне історичне оповідане	25ц.
Діавольська справа, або як ксьондз Шмідт замордував Анну Аммілер	25ц.
Лео Миквта, Ів. Франка	50ц.
Амалюнга, або Дочка Дебрів	20ц.
Фармазони О. Ю. Федьковача	25ц.

і багато иншого рода книжок, які є корисні для робітництва.

Пішіть на таку адресу:

Ukrainska Robitnytsza Knyharnia
569 Selkirk Ave. Winnipeg, Man.

ХТО ХОЧЕ ПРОСЬВІТИ?

ПРЕНУМЕРУЙТЕ СОБІ „РОБ. НАР.“ ТЕПЕР!

Чому? Чому? Чому?

Бо скористаете тою, ще нечуваною в Канаді, нагодою, яку дає наша редакція на сі два місяця.

Ато: кождий новий передплатник „Р. Н.“, або й старий, хто пришле повну (\$1.) передплату, дістане за того \$1:

1) „Робочий Народ“ на рік;	ціна: 25 цнт.
2) „Послідніє Хожденіє Бога по землі, або Бог на революції“ — гумористичне оповідане о. Проколуція на 148 сторінок; ціна: 35 цнт.	ціна: 25 цнт.
3) „За Землю і Волю!“ — збірник революційних по-	ціна: 10 цнт.
Разом 70 цнт.	

Тож бачите, що самий „Р. Н.“ дістаєте на рік лише за 30 цнт. Але сю оферту ми даємо тільки на два місяця: від 1-го Жовтня до 1-го Грудня с. р.

Тож користайте з нагоди!

ROBOTCHYJ NAROD (THE WORKING PEOPLE)

The official organ of the Ukrainian Social Democratic Party, Affiliated with the S. D. Party of Canada. THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA

ЧИТАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

„Робочий Народ“ одинокі соц. дем. часопис для цілої Америки; вона одна дає те знанє, яке повинно мати кожний працююча клясово-свідомі людина.

„Робочий Народ“ коштує на рік лиш два долари, а адреса чого є: „ROBOTCHYJ NAROD“ Box 3658 (St. B.) Winnipeg Man.

Україна без хлопа і пана.

Лашіне Лакс, Кве.

„Довгі часи минають вже, як український народ бажав вирватись з під російського ярма; та ми робітники у Лашінах бажали вільної незалежної України, — так як казав Т. Шевченко — без хлопа і пана.

Шануймо свою мову, своє рідне слово, свою мати рідну Україну. А вам рубльохали кінець уже буде — дурите народ у старім краю і тут.

Схаменеться народ, повстане сила, прожене голоду, а загріє сонце ясним промінєм на цілій кулі земській.

Паламарюк М.

Сю допис прислав до надрукування як бачимо наш партійний член, зажадав її надрукувати від імені свого відділу. Ми зробили, але тут же не в гнів, а в науку (як каже нам обов'язок соціалістичної редакції) — під-

черкуємо, що в сій статі нема ані на пів цента соціалізму. Дописувачеві протестує проти москвофіла-пана, його серце болить за зруйнованою царатом Галичиною і захопленою буржуазною агітацією за визволенням України, за допомогою убийства та австрійських багнетів, агітацією, що розливають по Канаді та Стейтах такі „чорно жовті“ шматки як „Свобода“ та „Народна Воля“.

„Україна без хлопа і пана“. Тепер світ ділить ся на дві кляси: хлоську (робітничу) та паньску (капіталістичну). „Україна без хлопа і пана“, чи не мав товариш на думці Україну цілковито без людей? Можливо, що товаришова здається, що по „визволеню“ України габсбургським військом, то там не лишать ся жадної душі? Се логічне розумінє сего виразу: „Україна без хлопа і пана“.

Але ми знаємо, що під сим виразом товариш розуміє, що по освободженю України Січовими Стрільцями на Україні стане пречудове житє: пани втратять свої маєтки, хлоси стануть багатими, усі стануть вільні, рівні і усі щасливі, а над всіма ними буде повізати прапор вільної України під покровом австрійських чотирьохпятих цалевих гармат.

І от нащо ж нам того соціалізму; соціалізм вступає собою, „Україна без хлопа і пана“. Соціалізм же бо знає де, а австрійська армія під Київом. І так буржуазний ідеал спалне цвіт соціалізму в серці робітника і він „думкою богатеє“. Лишає соціалізм, стає шовіністом.

Тай ми не від того. Коли „Україна без хлопа і пана“ дійсно може заступити робітничий кляс соціалізм, то скасуємо Маркса, ставимо шовіністами.

І Жиди собі врювали сотки років „царство месії“, варювали на тому, край свій через те втратили, але врює лишилось порожньою мрією.

Так і в „Україноку без хлопа і пана“. Се красний, але порожній вираз.

Візьмим Січових Стрільців, візьмим усіх українських жовнів, що буть ся під австрійськими прапорами, припустимо навіть, що Австрія забере цілу Україну, і зробить її „bofer staat'om“ між собою, а Азією. Яка доля по війні чекає наших воєнків?

Села цинищені, сьвітлий промисел стято попри корінь, край зурожив. Щож по війні буде? Як надгородить цар своїх „снів“? Він їм не обіцяє жадної надгороди, вони буть ся, гинуть і нищать себе і свої родини і свій і чужий маєток за „ідеї“, за „присяги“. Надгорода їм тільки „відпущене гріхів на тамтїм сьвітї“.

По війні голод, нужда, алядні, холера, безробітє, податки і шалений утиск уряду — ото буде надгорода „царським синам“ за пролєту кров. Бо, памятайте, що колиб уряд був добрий, то він дбав би про нарід і до війни. А як він подбав, то про те свідчать наша цюкіра.

Знов, хай не мріє жадний робітник знайти „раю“ в будучій Україні-державі, визволеній не революцією власного народу, але чужим військом та за допомогою воєляків „протестів“ перед сьвітлом нашої буржуазії.

Україну визволену габсбургською силою зроблять рабом Відня та Берліну, як тепер вона є рабом царату. А управителями, „ржонцями“ будуть наші „рідні бо-

ляки“: Васильєв, Шептицькі, Левицькі і т. д. Каліки Січові Стрільці будуть ходити по ямужке, а решта народу поженуть знов до плуга на панське поле.

Усі держави в теперішній війні якійсь нарід визволяють: Англія — Бельгію, Франція — Ельзас — Лотарингію, Росія — Сербів та Галичину, Болгарія — Македонію, Італія — Трент, Австрія — Польщу та Україну, а се все на те, щоб запалити в робітниках дух шовінізму і в той війні зробити собі чудовий інтерес. Поки темний нарід гине на війні, багатирі зєтерють руки, коло мільярдів доларів, що йдуть на війну.

І робітничтво в Європі дало себе златати на тачок усіх тих „визволіт“. Але чад той в Європі минає і вже інтернаціональній соціалістичній конгрес, що деспєрва відбув ся в Швайцарії є вказівкою, що робітничтво скоро стане все ворожо проти війни. В Європі не лише в Росії, але і в Австрії і Німеччині заносить ся революція. Революція ся вибухне незабаром і тоді змете з сьвіту усіх царів, цєсарів та кайзерів, усіх „свободарів“ кровавих. А на прапорах тої революції буде написано: „Братерство і єдність народів Європи!“

Тож не давайтесь себе зваблювати українській буржуазії, її брехливим гаслам „Україна без хлопа і пана“, але будьте добримі соціалістами і інтернаціоналістами тут в Канаді, а старому краєві України житє возволю не від цєсарського війська, а від освободительки народів — вічної, справедливої богаїї революції.

Павло Крат.

До пролєтарів всіх країв!

Поклик міжнародної соціалістичної конференції в Цімервальді, [Швайцарія].

Пролєтарі!

Вільше як рік триває вже війна. Поле бою вкритє мільонами трупів. Мільона людей будуть ціле своє житє каліками. Європа представляє за себе величезну різню людей. Вся культура, сотворена працею цілих поколінь, віддана тепер на спустошенє. Найбільш диє варварство сьвяткує нині свій триюмф над всім тим, чим людство пшалося до нині.

Як би там не старались оправдувати вибух війни, — то ми знаємо, що: війна, яка створила сей хаос, є наслідством імперіалізму, наслідством стремління капіталістичної кляси кожної держави, яка задля свого зиску стараєсь загарбати підбоєм людську працю та прирідні богацтва цілого сьвіта.

Держави, слабше розвинені під зглядом господарства, або політика, попадають ся в ярмо могучих держав, які в сій війні старають ся кровю і залізом уформувати мапу сьвіта відповідно до захланности своїх інтерєсів. Така доля грозить цілим народам і краям, як Бельгії, Польщі, Балканським Державам, Арменії.

Гончі сили війни в своїй перебіж виступають є повною піддаюча та нікчемністю.

Але заслона, котрою був закритий змісл сєй сьвітлової катастрофи перед сьвідомостєю народів, — по кусочку поволі відпадає.

Капіталісти всіх країв, котрі за пролєту кров народа збивають в війни гори золота, твердять, що вій-

Іван Гилька.

Фільварок.

Від редакції.

В минувшім числі „Р. Н.“ ми обіцяли почати поміщувати більше статів для фармерів. Тому в сїм числі ми подаємо чудовий твір нашого старокраєвого товариша Івана Гильки — „Фільварок“. Правда, сей твір твичить ся старокраєвого хлїборобства, але наші фармери, як бувші старокраєві рільники, мусять спочатку зрозуміти ті хлїборобські обставини, в котрих манула половина їхнього житя, а відтак їм се може розглянутись і в канадійських хлїборобських обставинах.

Товариш Іван Гилька є сьвітловим соціалістичним авторитетом що до аграрного питання, котрий був сам багатим ділячом, скінчив рільничу академію і ось яких двайцять років працює над соціалістичним освідомленєм українських сільських робітників.

І. Звідкіль взяв ся фільварок.

Чи ви знаєте, що таке фільварок? Подивіть ся на Україну, на великі забудови, біля котрих видно довгі ожереди солом,

червоцїють незграбні велити-молотарки, цілий день метушаться ся десятки і сотки людей з кїньми, волами, фірами та ріжними машинами, а вночі ходять та бють в калатала вартові.

„Мамо! чи ти підеш нині до фільварку?“ питає вранці свою матір ледєо почавша говорити дитина.

Сї забудови, прятунєні де небудь край села або в степу краю балки і провані враз своєю машинєрією та оточившима їх обшарами землі ф і л ь в а р к а м и, відомі на Україні сільському робітничови від коляски.

Нема там майже жадного села, деб не було фільварку. Як далеко плине Дніпро, починаючись вище Києва аж до самого Чорного моря і як липроро розляглись внодож його українські провінції від Волині аж тудя за Харків, так ріжні фільварки вирили величезною стїною села.

Є в московських провінціях паньські та дукацькі маєтки. Коло Москви, заводж річки Волги і в інших місцевостях є по селах свої двори-пауки, котрі осуть остатні оски з хлосів. Але пауки на Україні цілковито внакші. Мовля, ф і л ь в а р о к.

Там на Москвінцї захавав ся ще до сего часу півпанщизняний устрій. Ділячи здебільшого самі господарки не провадять, рєнтують землю селянам, або є половиною, жи діти на маленькі клєптивк свої поділи,

або за гроші. Хлоси провадять господарство на невеликих кусниках землі, а коли ділячі і обробляють від себе поле, то роблять се наймаючи хлосів зробити все їхньою худобою за частину відступленої селянам землі.

Великий голод на землю примушує селян рєнтувати у ділячів землю за великі гроші, за найтяжчий відробок, хоч земля там виснажена і мало що розить. Але ділячам то вигода: їй процо не дбаючи, треба собі до кишени доходи. Іншим дворянам (шляхті) селяни достарчають залудно і кури, і туси і все що потребує „пан“ — так самісїнько як було за панщизни!

Було колись і у нас на Україні таке саме, і є ще повіти, де земля гірша — на Волині, Харківщині та Чернигівщині та окремі села в інших провінціях, де я тепер провадять ся майже такий самісїнький півпанщизняний лад. Та потрохи ділячі почали сами братись до господарки. Селє, котрих уже знищав був уряд подаєтками, не могли своїм вбогим реманентом ані добре вгоїти, ані впровадити своїх ґрунтів: діставали з свого поли все менше і менше, і кїльки не старались більше, з своїми кїньми, коровами, роздїляючи ме, жи діти на маленькі клєптивк свої поділи,

богато горя, багато мук та сліз бачила наша чорна земля. Самаж земля наша богата та родюча, нагодувати може не тільки усіх людей, що замешкують на нїї, але ще й інші країни, — українське збіжє іде по всій Росії і за кордон, — треба тільки є сайл ходити коло него, мати на те силу, добрий реманент (худобу та машинєрію).

Стало, мовля, ділячам некорисним давати селянам свою землю в рєнт. Вони висали все, що могли, з господарства селянина, і тепер почали самі газдувати, або віддавати свої ґрунта великим посесорам з багатих Жидів а часом і хлосів, — усього більше капіталу. А до того під кінець паньщини почали будувати в нас цукроварні. Треба було на цукроварні буряків, а їх корисніще садити на великих обшарах. Се теж примусило ділячів ваятись за корисне діло.

Так цез у нас стародавній порядок стародавнє житє, прийшов лад новий. Постарали великі фільварки, котрі взяли своєю капіталом все в свої руки. Малоземельний селянин з незалежного гадзи став наймитом, є л ь с ь к и м р о б і т н и к о м. Ділячі замість смоктани хлоського господарства почали робити „еконومی“ ваялись і сільські дуки, котрі теж здебільшого розбогатїли з людського горя,

на службє оборонї, вїтчим угнетєних народів. Вони требають на місцях спусє руду разом з незалежностєю

Вїйна витворює нові рї, і нікто инший як тільки побїдоносних як і побїдаєє ще перед вибухом дробутї панувала нужда і ча, голод і холера, — а шбудучї столїтя военні колєли людин, а всякий крїдженїй.

Цивїлізаційна пустєтїчна реакція — отсе воєних людських боїв.

Так відслонєє вїйна лєму.

Пануючі власти капїтал котрих спочиває дол і рєпубликанськї правлі лєчних підпрїємств, ка воєні є повними виновнїкї порядки повстала і Робітничї!

Ви нинї ошуканї, об в вибухом вїйни, коли вивали вас братами, товє поробив вас каліками, рєзнячив вас, пануючі от ваш маєток, ваше житє, вом: невилїниче підданьє

Вас обробавано з моє вше чутє, ваш бїль, ваш даня. Прєса здушена, сї тай ногами, — так панує

Проти такого положєнї Європи і людства, мїтїєсь на далє безчыннїмї алїстичнїм пролєтарїат національних і интернє пролєтарїату вїчно будї дїяває гроза небезпечнї алїстичнї конгрєси в Ш ванаучували дорогу, як рїят.

Соціалїстичнї партї країв, які ту дорогу вї вїйни хибали вїповнїтє заставили вести клясє вє і успішне средство пїшли згїдо з пануючє нїма кредитамї, вони рєпорядкомости, до рїж пїлацїв пробували по правительствєнної полі сєбе мїнїстрами і тому чою клясою за тепершнї і пї ціли.

Інтернаціональна рєжєртво національної бо освободилась вже з сє до тепер, до другої

в сїлз своїх сусїдів.

Сєй новий поряток бїльше закорїнів ся на івнїчнї та до всіх повїтї. Порядок сєй дуже про вїнцї: у Херсонщинї щїну, у Таврїю і нїнї року з горїшньої Украї в на зарїкї. Розвинє лєрство і коло Балтїку ітї. Але потрохи, як дє „дук“ та „голоту“, я ввалєнцїє, сполучуючї улекшкуючї продажє — порядок сєй немїнує провінцї, де до сєго пєлює по стародавнєм

II. Хто виробляє фільварок.

Що ж се таке сєй ука зєє його к а п і т а л а д о м, тому що к л о в н а с и л а. Паньскї крї на своїй власній шкїрї Богато тисячїв гє жа продає рїчно кождє гододного року, коли в дить, фільварок продає добре влаштуване гє рїжнєманїтнїх рослїв

цькі і т. д. ходити по ялмуажне, луга на панське по-

квійсь нарід визволя- Ельзаас — Льотау, Болгари — Маке- Польщу та У в робітниках дух бі чудовий інтерес. богатирі зтеррають дуть на війну.

Бе злпатати на гачок в Європі минає і вже конгрес, що доперва що робітництво ско- в Європі не лише в носить ся революція, годі змете з світу у „свободарів“ крова- буде написано: „Вра-

вати українській бур- на без хлопа і пана“, ітернаціоналістами інаїні жичте воаволу не вободительки народів люціі.

Павло Крат.

ІХ КРАІВ!

тичної конференції йцария].

на. Поле бою вкрите будуть ціле своє жите себе величезну різню працею цілх поколінь, айбільш дике варвар- ад всім тим, чам люд-

дувати вибух війни, — орила сей хаос, е на- вом стремління капіта- ка задля свого зяску ку працю та природні

ід зглядом господар- в ярмо мочучих дер- овню і желізом уформу- кланности своїх інтере- дам і краям, як, Бель- ам, Арменії, еребіві виступають в

ривий змісел сеї світо- о народів, — по кус- ва проляту кров наро- ота, твердят, що вій-

на служить обороні, вітчани, демократії, освободженю угнетених народів. Вони брешуть. В дійсности вони по- гребу ють на місцях спустошена свободу власного на- роду разом з неаввасимостю других націй.

Війна втворює нові пута, нові кайдани, нові тага- рі, і нікто инший як тільки пролетаріат всіх країв, так побідоносних як і побіжжених мусить їх зносити.

еще перед вибухом війни в тім проголошуванім до- бробуті панувала нужда і недостача, безробіте і дорожнє- ча, голод і холера, — а щож буде по війні? Через цілі будучі століття военні копита будуть пожерати найгращі сили людей, а всякий крок до поступу буде перепоко- джений.

Цивілізаційна пустыня, упадок господарства, полт- лична реакція — отсе все благословенство тих страш- них людських боів.

Так відслонює війна нагу постать модерного капіта- лізму.

Пануючі власти капіталістичного суспільства, в ру- ках котрих спочиває доля народів, так монархістичні як і ренубліканські правліня, дипломатії, організації ве- личезних підприємств, капіталістична преса, церква, — вони є повними виновниками за сю війну, котра через їхні порядки повстала і в їхніх інтересах ведеть ся.

Робітники! Ви нині ошукані, обезправлені, забуті — а прецінь в вибухом війни, коли вас кликали йти убивати, то на- зивали вас братами, товаришами. Нині коли мілїтарним поробив вас калїками, розшарпав ваше тіло, понизив і знизив вас, пануючі старають ся зрабувати від вас все, ваш маєток, ваше жите, вашу ціль, ваш ідеал, одним сло- вом: невольничє підданство пануючим.

Вас обрабовано в можливости висказати ваш осуд, ваше чуте, ваш біль, вам заборонено згадувати ваші жа- даня. Преса здушена, свобода і політичні права потоп- таві ногами, — так панує нині желїзна рука мілїтариз- му.

Проти такого положення, що загрожує цілій будучи- ні Європі і людства, ми не сьміємо і не можемо оста- вятись на далі безчинними. Через протяг десятков літ соці- алістичний пролетаріат боров ся з мілїтаризмом. На всіх національних і ітернаціональних з'їздах заступники пролетаріату вічно були в обаві, що з імперіалїзму ви- пливає гроза небезпечної війни. Ітернаціональні соці- алістичні конгреси в Штутгарті, в Коленагаді, в Бавілії зазначували дорогу, якої повинен держатись пролета- ріят.

Соціалістичні партії і робітничі організації ріжних країв, які ту дорогу визначували, від самого початку війни хибили виповнати свої обовязки. Іхні заступники застановили вести класову боротьбу, те одинокє можли- ве і успішне средство пролетарської еманципації. Они пішли згідно з пануючою класою і голосували на воен- ними кредитами, вони віддали себе правительству до розпоряджмости, до ріжної услуги, вони через пресу і післанців пробували позискати неутральні держави для правительственной політики своїх країв, вони поробили себе міністрами і тому вони є відвічальні перел робітни- чою класою за теперішність, за будуччину, за сю війну і її ціля.

Ітернаціональна робітнича класа, котра не впала жертвою національної панїки в першій періоді війни, а- бо освободилась вже з сего, завинила в сїм випадку те, що до тепер, до другого року людського мордованя, не

предприняла ніяких средств ані кроків, щоби рівночас- но у всіх краях розпочати горячу і відважну боротьбу за миром.

Серед такого гіркокого положення, ми, заступники со- ціалістичних партій і юній, ми, Німці, Французи, Італій- ці, Росіяни, Поляки, Латаїні, Румуни, Болгари, Шведи, Норвежці, Голандці і Швайцарці, ми, котрі не стоїмо на ґрунті національної солідарности в класою визискува- чів, а стоїмо на ґрунті ітернаціональної солідарности пролетаріату і класової боротьби, вібралисьмо ся разом, щоби пірвані звязи ітернаціональних відносин на ново злучити, та щоби покликати робітничу класу до жита та боротьби за мир!

Боротьба за мир, е боротьбою за свободу, за братер- ство народів, за соціалїзм. Хай розпічнуть ся боротьба за миром, але за миром без забору і военных надґород. Такий мир є можливий тоді, коли застановимо ся над ависленими правами і свободами народів. Ніяких заборів, ані явних, ні скритих!

Пролетарі! Від вибуху війни, ви віддали на услугу пануючій класі вашу силу, вашу відвагу, вашу витревалість. Тепер виступіть в неублагодю пролетарською класовою боротьбою на свої права, за связту ціль соціалїзму, за освободжене угнетених народів і за поневолену класу.

Задачею і обовязком соціалїстів в околич країв є роз- почати сю боротьбу в цілою силою, а задачею і обовяз- ком соціалїстів неутральних країв є поперти своїх бр- атів всіми можливими средствами в сій боротьбі з крив- явим варварством.

В історії сьвіта не було ще конечнійшої, виспої, ване- слійшої задачі, виповнене котрої має бути тепер нашим за- гальним ділом. Ніяка жертва не за велика, ніякий тягар не за тяжкий для тої ціля, щоби завести мир між наро- дами.

Робітники і робітницї! Мами і батьки! Вдови і сирот! Ранені і калїки, всі ви, що потерпіли через війну, ми кличемо до вас: через границі, через поля убийства, че- рез понижені міста і села,

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАІВ ЄДНАЙТЕСЯ!

Вісти від полонених.

Жите военных бран- ців в Брендоні.

У кемпі военно-плінних находять ся тепер 950 осіб, з чого велику більшість ста- новять Українці, бо є їх 820; потім 70 Німців, 40 Поляків, а решту займають Румуни, Мадяри, Сербв і иньші. Пе- ред тижнем забрано 100 во- енних плінних до якоїсь ро- боти в Revelstoke, до British Колумбії. Серед украї- нських робітників зростає щораз то більшій рух про- сьвітний і організаційний. Як вже сказане попередно в окремії новинці про за- сноване читальні „В Послі- днім Ярмі“ — тепер на 23- го вересня робітники поль- ські заложили також свою читальню пристаючи до укр. „В Посліднім Ярмі“, приймаючи той самий ста- тут. Вписалось 34 членів Поляків до польської читаль- ні. Зорганізованих людей до читальні укр. і полької є тепер поперх 110. Не зорга- нізованими лишились ще Німці і Румуни. Хоч Німці майже всі держать ся купи, то за те не є звязані в собоє якою будь організацією. Се- ред членів сих обох чита- льнь, можна бачити великий

запал і заохочене до читаня книжок. Хоч читальня по- чала розживувати свої кни- жочки від 9. вересня, то де- які були перечитані в про- тягу 17 днів по 20 і більше разів. Найбільше замїтне, що члена читальні читають книжки на голос для инших людей письменних і не письменних, які знова редо- слухають і товплять ся ко- ло читача. Найбільше визна- чили ся з читанем для дру- гих два читачі: Мартинюк, теперішній бібліотекар на- шої читальні і Васильєв, кон- трольор. Кожного часу мо- жна побачити гуртки людей кругом сих товаришів нево- лі і ледво мож допха- тись, щоби знати, хто і що читаєть ся. Найбільше лю- бить слухати віршів П. Кра- та „За землю і волю“, які майже всі военно-плінні че- речитали їх. Як раз тут у неволі люди приходять до переконованя, що лише в бо- ротьбі з нинішнім капіталі- стичним ладом здобудемо свої права.

Є люди між военно-плін- ними, яким нічо більше не в голові як карти, „гола“, „віа“ і иньше. Увесь той час, що вільний від обовяз- ків, побачите їх вічно за столом при картах. Колиб можна, то ониб не спали і не їли лише для того, щоби не переривати своєї гри. Сї люди не складають ся ли- ше з Українців, а є між ни- ми і Німці, Поляки і Руму- ни. Іх, цілий сьвіт не обхо- дить кромі карт.

Іньша частина людей, се різбарі і другі промисло- вці. Сї виробляють найбіль- ше рамці, скрипки, малень- ькі кораблі і иньші річи. Знов иньші виробляють дармови- персти, що є дуже гарним і дорогочїним виробом. Найкрасні сї ланцюшки дамські для годинників но- сити на шиї. Робота коло такого дармовиса триває не- раї і три тижні, а продаєть ся за кілька долларів тому, що нема збуту на сї виробы. Прегарні скрипки виробля-

ють в ріжних дощок і вчуть ся грати на них. До тепер зроблено поперх 50 скри- пок, в яких деякі мають ве- лику вартість в своїм граню. Всяка дощечка чи трїска придає ся на вироблене чо- гось. Цікаво, що нікто з сих „різбарів“ не має потрібних інструментів, а працюють звичайними ножами їди і з яких виробляють гоблі, долота і чого лиш потребу- ють. Деякі знов плетуть рукавиці в ниток звятих в воняних сведрів або сороч- ок. Описуючи добрі сторо- ны, треба згадати, що крім картярів, не бракло і горст- ки гультаїв-ровбїйняків. Мала горстка людей, які ніяк не відвикали від бїйки — часто нападають на во- сїм невинних або слабих людей і побивають їх. Ся купка людей не добра до жадної організації, ані яко- го будь руху для добра ро- бітників. Між увязненими завязавсь тепер два курси: української мови для негра- мотних і німецкої мови для охочих Українців, якої вчить т. Пукач. До англій- ської мови вписалось було 202 ученики, але сподіваної помочи від губермана на книжки і учителя не отри- мали і, тепер справа англ. мови залапшена.

Більше про тутейший рух напишу до другого числа. М. Єремїячук.

Від поневоленних вязнів в Кестл.

Положене, в яким тепер находить ся наше робіт- ництво в канадійській не- волі — є не то що прєкве, не то що нелюдяне, але гір- ше пекла. Здаєсь що і пе- ся (ланцюшки) в кїнської персти, що є дуже гарним і дорогочїним виробом. Найкрасні сї ланцюшки дамські для годинників но- сити на шиї. Робота коло такого дармовиса триває не- раї і три тижні, а продаєть ся за кілька долларів тому, що нема збуту на сї виробы. Прегарні скрипки виробля- суспільстві не буде, усї мусити муьт пра- цювати. Краї поєднують ся вкраями і ста- не на землі вічна згода.

За соціалїзму як у фільварках так і по- фабриках буде увесь продукт вироблять ся самим найкращим робом, найкращою ма- шинерію, ради добра усею людства, а не про зиск одиниць. Се дасть можливість зменшити людську працю на яких 3-4 го- дини лише на добу. Лани цілковито відмі- нять ся. Пощезають межі приватних влас- тителів, богатирів і вбогих. Потрібні люд- ству рослиня будуть виплекувані тільки там де вони краще ростуть. Управляти бу- дуть тільки кращі землі, морґ буде выдава- ти далеко більше, усею буде на сьвітї подо- статку. Скрїзь росадять люде гарні сади і квіткы буйно та радісно заквітчають по- новлену матір-землю, котра стільки років осквернювалась людською неправдою та поливалась людською кровю. Люде поки- нуть теперішні міста — Вавїлон і поро- сїдають ся по гарних домочках серед сад- ків та ланів і потрохи пощезають, як те- перішні пониживші стїльки жата міста, так перебувші богато горя села. Потрохи земля стане тим раєм, про котрай стїльки тисячелїт мріяло людство і люде стауть жити вільно та щасливо.

До сего, навпаки бажаню ділчів, про- вадить їхній порядок, їхні фільварки,

в сліз своїх сусідів.

Сей новий порядок в хрїборобстві най- більше закоринив ся на Полтавщині та Ки- ївщині та по всіх повітах навкруг Київя. Порядок сей дуже просяк і у сумежні про- вінції: у Херсонщину та Катеринослав- щину, у Таврію і иньші — куди йде що- року з горішньої України богато робітни- ків на зарїбки. Розвинулось таке ж госпо- дарство і коло Балтику, в Латиській кра- їні. Але потрохи, як далі йде поділ села на „друк“ та „полоту“, як більш будуеть ся залєзниць, сполучуючих села з містами та улекулуючих продаж хлопських виробів, — порядок сей неминучо просякає і у тіі провінції, де до сего ще часу господарили люде по стародавньому.

II. Хто виробляє богатства фільварків?

Що ж се таке сей новий порядок? На- ука зве його капіталістичним ладом, тому що капітал в нїм го- ловна сила. Панські наймити знають його на своїй власній шкїрі, в своєї бїді.

Богато тисячів гелеток великого збі- жя продає річно кожний фільварок. Навіть голодного року, коли в селян нічого не вро- дить, фільварок продає, — бо на те в него добре влаштоване господарство в сїянем ріжноманїтних рослин, в ріжними угноє-

ними та доброю управою землі, в ріжнюку найновішою машинерією та доброю худо- бою. Богато тисяч гроша прибутку дїстає річно кожний фільварок. Звідкіль же береть ся те збіжє і той прибуток?

Без праці збіжє не вродить ся, — тре- ба ворати та посїяти і заволючати, й ско- сити й помолотити. Чим більше праці до- него покласта, тим більше збіжє вродить. Хтож робить сю працю, а чїєї праці росте й наливаєть ся зерно? Усю ту роботу роб- лять сїльські робітники, се на їхню працю, на працю формалів та найми- тів, на працю в нестерпучу спеку, поденних, на через сильну працю малих дітей наших, падають проміня сонця, падає дощ і виган- єня догорї стебла і волоте колосе. Сїльські робітники роблять на фільварках хлїб, як фабричні робітники виробляють на фабр- иках ріжний крам. Хлїб і прибуток фільвар- ку росте з праці наймитів. Фільварок, се сїльська фабрика, сїльські робітники рїдні брати фабричним наймитам.

III. Що буде з фільварком?

Що ж буде з тими „сїльськими фабри- ками“? Чи вічно буде робітників голодува- ти серед квітк та ланів та витворювати богатства ненажерливим капіталїстам — ді- лачам? Дїлчї, грабуючи працю наймитів, бу- дують велике господарство, в котрім усею сїлю

краще, як на хлопських морґах. Вони та- кожде вічно користатись витворєним на- цїоного працею добром. Але бїда, що пхає нас тисячами на панську роботу до філь- варків яєно каже нам — „помо того пан- ського здрїства, чи не ліпше б було зро- бити сї чудові фільварки, котрі вирости в нашого поту, громадськими, спільними у- сїх працюючих людей? А в містах зробити таке саме в фабриками і в коляями, і вста- новити, щоби усї працювали і всі користа- лись в великого господарства, щоби плід праці дїставав ся працюючим і щоби пра- цюючі були щасливі“?

Так каже нам саме жите. І те ж заявля- ють соціал-демократи, що про- повідують соціалїзм. І робітники по селах починають голосно про се казати. Соціалїзм підготовляєть ся капіталі- стичним порядком, котрий втворює вели- кі господарства і збирає до купи силу ро- бітників. Соціалїзм прийде тоді, коли ро- бітництво зрозуміє від початку до кінця своє становище, коли обєднаєть ся і сило- ю своєю воьме усї двори — господарства і владу в державі в свої руки таї зробить кїнеч приватній власності та владі лю- дини над людиною. Тоді усї фільварки, усї фабрики по цілому сьвіту стануть влас- ностею усїх робітників, усею суспільства, усею сїлю народу, бо не робучи х тоді в

мук та сліз бачила на- язж земля наша богата ти може не тільки у- кувають на нїй, але ще країнське збіжє їде по- он, — треба тільки як- го, мати на то силу, до- добу та машинерію). Нам некорисним дава- лю в рент. Вони вис- з господарства селя- а самі газдувати, аб- а великим посесорам асом і хлїоів, — у ко- А до того під кїнєць дувати в нас цукро- дукварній буряків, а на великих обшарах ділчїв зятись за кори-

стародавній порядок, ийшов лад новий. По- льварки, котрі взяли ам все в свої руки, нині з незалежного га- нїльським робі- амість смоктани хлоп- почали робити „еко- митати. До такої еко- ські дуки, котрі теж тїли в людського горя,

мук та сліз бачила на- язж земля наша богата ти може не тільки у- кувають на нїй, але ще країнське збіжє їде по- он, — треба тільки як- го, мати на то силу, до- добу та машинерію). Нам некорисним дава- лю в рент. Вони вис- з господарства селя- а самі газдувати, аб- а великим посесорам асом і хлїоів, — у ко- А до того під кїнєць дувати в нас цукро- дукварній буряків, а на великих обшарах ділчїв зятись за кори-

ми знуцані і тортури, то дещо опишець ся.

Повая тут в горах вже сніг упав то стало вже вимно спати по цельтах, бо до накриваня маємо тільки по два бленкети (накривала) і по матраци до підстелюваня. Тож розумієсь вадля того багато людей перестудилось і хорують на всякі хороби, а помочи лікарської трудно, щоб дістати. Во если хтось зістанеть ся слаби на ліжку, що навіть не годен піднятись, то замість Медицини йому дати, то доктор приходить в двома жовнірами і каже хорому, щоби ішов до роботи і що його не уває слаби. А коли той відперась, то зараз його жовніри стигають з ліжка і штовхають немилосердно багнетами і гонять поперед себе до роботи — гей би яку звірюку. Коли недужий при роботі не годен рукою махнути, не то робити, зараз беруть його на суд і засуджують 3 дні на хліб і воду, і змакають до вогкої темної півниці, де навіть світло сонішне не заходить. Така тут лікарська поміч для недужих людей. А сумаа иригода сталась тут з одним товаришом, коли він був слабий і не міг пійти до роботи, а за то шперав ся, то скували руки і ноги в кайдани і так тримали цілий день, а опісля засудили на 14 день темного арешту і на хліб і воду. До накриваня були дали тільки оден бленкет, і коли його по тих днях випустили з тої півниці, то нещасний вістав жалікою, бо за той час дістав ревматизм у ноги.

І ми тут робимо лорогу, яку прорубуєсь через ліс, а що-англійські шовіністи хотять, щоби скорше скінчили лорогу, то страшно нас утискають. При роботі не дозволяють нам відпочати, а коли собі дехто трохи поводить, то зараз закладають кайдани на руки, або привязують за руки до дерева. Куряти при роботі не вільно, а хтоб відваживсь, то відбирають тютюн від него. А ще одно, що заривом і говорити між собою нам не дозволяють. А навіть цивілізовані Англіїці дспускають ся до того, що дозволяють собі бити невільника в лице. І оден наш товариш вістав ранений при роботі багнетом жовніра вадля того, що не міг робити, бо був слаби. А наша праця треває десять годин вадень, а часом і більше. Нас ваставляють робити навіть кожної неділі, так що нема ані одного дня для супочинку.

Дальше мушу згадати про Стефана Кулія, котрий передше був дав дописоввідси до „Роб. Нар.“ написаву чужою рукою, і котрий себе уважає за борця поневоленого робітництва. А таку людину, кожний повинен від себе відганяти де лише він повернець, бо то є врадник і запроданець народу. Він підлібляє ся до нарсду, щоби щось дізнатись нового, потім іде до наших ворогів і всеім роз-

повідає, що між нами робить ся. Потім навіть помагає видумувати всякі каридля нас, бо його вибрали тут канадійські офіцири (що нами верховодять,) майором між нами поневоленими, щоби він помагав їм полагожувати справи між нами і силувати разом в нами нас до роботи. І той потрафляє нас великою обчорнювати перед ними. І Кулій представляв себе тут за якогось діяча народного і що організував десь відділ У. С. Д. П. А то якраз противно. Во він увесь час організував всякі банди таких як він сам коло бари в готели, а був за доброго діяча, поваяк міг добре комуьголову розгорощити скляною. Тому товариші, коли де таку людину адиваєте, то прогіняйте від себе, щоби і сліду не стало в таких. Тому всі робітники повинні взятись до просвіти та боротьби, за себе самих, і не садіти в темряві, а вийти на світ, бо тільки в знаню є сила. Помагаймо-ж самі собі, бо більше нікому за нас дбати.

Тож просить ся Хвальної Редакції „Р. Н.“ ласкаво, помістити смх пару рядків сеї нашої дописи, на сторіцках нашої робітничої часописи „Роб. Нар.“

Ваш за соціалізм
Дмитро Ткачук.
Internment Camp.
Castle, Alta.

(ЗАМІТКА РЕДАКЦІЇ: Сі всі дописи від наших товаришів подоненні в Канаді, перейшли через цензуру мілітарних властей)

Думки з живив.

Через довгий час, я був в Винніпегу, не виадив нігде на роботу, жив сик-так, деколи поробив трохи і тягнув доти, доки міг. А на рещті дивлюсь, що зима за плечима, треба їхати на живива, бо не буде на зиму кавалка хліба.

Коли я виїхав з Винніпегу в серпни, — то побачив я дуже а дуже сумні живива. Для фармерів були веселі, але — для робітника сумні. Я вїхав трекою з Винніпегу до місцевости Эльва, в Манітубі. Тут аж страшно було подивитись на те робітництво: як муравів по полю, ходити треками, волочить ся! Вже по шість неділь, ба, навіть деякі по два місяці ходили до того часу, збиваючи ноги по тайвах, голодні, обдерті, так як вїйсько машарує одно за другим в стації до стації. І як опадуть вже де на стації, то й не почисляш, аж земля чорніє ся від того поневоленого робітництва; по „бакс-карах“, по під „кари“, по під „штуви“ вецером порозважать ся, як ті миши. Шукають мужи на свої рука, і не можуть найти. А коли який фармер приїде і запитає одного чи хоче робити, то вої до його обїжуть ся, як жовніри до свого офіцира: „габ-ах“ стоить, кожний виставляє

свою силу і все здоровле, щоби фармер купив його бодай на якийсь час! Але дарма! Одні йдуть далі, другі вертають ся назад, одні на піхоту, другі „фрейт бітують“, а ще дехто хвалить ся, що він давно вже в Канаді і він не загине, — чинить ся ніби мудрий.

Ось такі то живива для робітників 1915 року в Канаді.

І коли я стрічав ся з сими робітниками, все щораз в яшними, то розказував а їм про нашу нужду та де тії нужді та біді корів, через що ми виїхали в рідного краю, через що нині в Европі рівня така, — та шовсему тому видоб є капіталіст, і ці приклонники попи, та другі гадаюся, що жавуть нашою кровю.

Рівнож говорив я їм, що коли робітники бжають поліпшити собі і своїм дітям доле, щоби не ходити так як ми нині, шоби було менше каліе, голых та голодних, — то всі як оден мусять належати до організації, до соціал-демократичної партії, котра введе робітництво в неволі до кращого життя!

Тож борімо ся в класюу капіталістів, як соціал-демократи, політично і економічно. Коли будемо боритись політично, то й економічна боротьба буде іти дуже легко. Ми не повинні ходити по треках та по фармах за роботою, а за нами мають ходити ті, котрим нас потрібно: чи Сіпіарови, чи фармерови, чи контракторови, чи якісь небудь компанії. А то так не є. Ми ходимо, шукаємо — і як нічого не знайшлисьмо, так нічого не знайдемо, — бо ми ходимо вої одинцем, без якого порозуміння, без організаціїної звязи; нам бракує власне тої організаціїної сили, котра ломила би другу силу, силу ворожу для нас.

Тож ставаймо товариші в ряди соціал-демократії ставаймо борцями за кращу долю, ліпше жите, а певно жадна ворожа сила не подужає нас!

Стефан Хоронжай.

Зазив до секретарів З. О. К.

Колмен, Алта. Товариші, а головню секретарі відділів У. С. Д. П. К. на Заході провінції Альберти і Брітїш Колумбії!

Не вьяю, товариші, чи ви вже так навчили, щоби вас завжди напаминати? Можливо, що й так, і тому я змушений се робити, іменю дати зазив до праці над розвитком У. С. Д. П. К. на Заході.

Вачу, що сих пару місяців проминуло так тихо, немовби вас товариші не було ані в Альберті, ані в Бр. Колумбії. Правда, що частина товаришів виїхала на живива, але не можна еказати, що вої виїхали. Тож спитаю тих, що позістались, що вони роблять?

Чи вам товариші аж так „надо добре“, що про пра-

цю партійну привабули? А може жаль вам тих пару центів за вкладку? Думаю, що ні, виж ніколи не жалували дати свого запрацьованого гроша на розвиток соціалістичної ідеї. Та й тепер не пожалуйте, лише те, що вам завжди треба пригалувати про все, а головню про партію соціалістичну. Але я скажу товариші, що ви не повинні забувати про свою організацію. Ви повинні все памятати про партію, чи працюете, чи не працюете. Згадую про се тому, бо бачу, що працюете, а привабулись про організацію і про свій орган „Роб. Народ“. Коли ви буди без праці, то У. С. Д. П. К. виїхала безплатні стемплі а нині ви про се привабули вже. Опятаю вас товариші, чи так повинно бути? Чи вам вже організації не потрібно? Коли ні, то скажіть, а коли потрібно, то вашим обовязком є взятись до праці, а не дримати, та спускаться на когось, або на одиниці. Ви ж повинні вже знати, що одиниці не годні нічого робити та поліпшити в сучаснім часі вапі обставини без помочи загального робітництва.

Тож товариші робітники, тяжкі чиси вже промалули. Озвіть ся, тай щаро до партійної праці візьміть ся. Відновіть свої відділи в кожній місцевости. А так само поможіть „Робочому Народови“, щоби він виходив гвжневником. а не місячником. Майнї пішли в рух, ви вої працюете, — так чогож ви вої так приунали. — чи того, що працюете? Таж ви вої мусяте знати, що ви є робітники, а робітники кожному треба організації та науки. А чиж знайдете ви де гарнійшу та свободнійшу науку, як в рядах соціалістичних?

Вашим обовязком є засновувати відділ У. С. Д. П. де лише находять ся українські робітники. Ви мусяте памятати, що без соціалістичної партії ви не освободитесь від капіталістичної неволі. Ані консервативна, ні ліберальна партія вас не освободить, бо сеж власне і є партії панські, а не робітничі.

Я вью гадуку мав, що скоро рух праці розпичнет ся, то наші українські робітники знові візьмуть ся до праці над зростом соціалістичної партії. Та тепер бачу, що я помилав ся. Можливо, що се так довго не буде, а головню в Альберті та Бріг. Колумбії. Думаю, що на мій зазив були секретарі та товариші У. С. Д. П. на Заході прийдуть в помочю партії а головню нашій часописі. Думаю, що в майнерських кемпах є гарне число Українців-майнерів, як в Альберті, так і в Бр. Колумбії. З жалею мушу еказати, що навіть на стільки не постарать ся про свої справи, щоби мать бодай одного репрезентанта в майнерській коні. Наші робітники звичайно бажать бути воюди позваду. Час вже щоби наші робітники мали

свого укр. організатора, який влучив би всіх разом, аби наші майнери не ходили одинцем. Ану подумайте товариші, чи нам треба між майнерами свого організатора і чи нам належить ся се від коні? Відповіді вої свої вискази на сю справу мають рішати лише українські майнери в Альберті і Бр. Колумбії.

Тож українські товариші робітники, ключу вас ставати в ряди соціалістичної партії, щоби разом боротись за спільний наш інтерес.

Не дайте бідувати своїм дітям і собі, бо ваша сила є мочуча, лиш уживайте її як слід, як робітник і для добра робітника. Скажіть раз тій проклятій капіталістичній системі, що вона є вігнїла і преступаймо повласти її кінець, а на її місце стараймоць збудувати новий, тривкий і гарний лад, лад соціалістичний, котрий дасть нам вільне і свободне жите. Тільки до праці товариші! Не спімо, бо не час спати!

Тож український робітник

Обудись зі сну,
Та здобувай собі й дітям
Вольну роботу.

Секретар З. О. К.
П. Варанюк.

„АЗ ЕСЬМ і

„АЗ ЕСЬМ і“

що на 15 падоляста видде 25-те часло „Кадила“ за місяць падоляст. Приготуйте завчасу коновки на ольови і медицини та ремін на живіт, щоби не умерти в сміху. На кредит даємо тільки відлучене гріхів, а хто хоче попахати „Кадила“, то гроші хай посилає згорі. Річна передплата вносять лише 50 ц. Адреса:

„KADYLO“
Box 3542 Winnipeg, Man.

H. GOLDIN

441 FLORA AVE. WINNIPEG, MAN.
Phone: St. John 3059.
Найлучше і найкраще

ОПРАВЛЮ ВАМ КНИЖКИ

Зайдіть самі до мене або пришліть роботу поштою, а будьте певні, що виконане роботи Вас цілком вдовольить.

Зміна адреси.

Отсим повідомляю всіх, що я переніс робітню а 117 McGregor St. на 450 Burrows Ave. і прошу всіх зголошуватись на нову нисше полаву адресу:
Sam Morochowski, Plumber - Electrician & Drafting Repairer
450 BURROWS Ave. Winnipeg.

Адресар У. С. Д. П.

ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ У. С. Д. П. в КАНАДІ
А. Дьбола
Секретар Т. Е. К.
Box 3658 Winnipeg, Man.

ЗАХІДНИЙ ОКРУГ.
(Альберта і Бр. Колумбія.)
Секретаріят Західного Округового Комітету.

COLEMAN, ALTA.
Paul Baraniuk Box 158

Адреси секр. відділів.

LETHBRIDGE, ALTA.
G. Wyrostyk 738-12th St. A. N.

CANMORE, ALTA.
H. Kizema

BELLEVEU, ALTA.
Відділ У. С. Д. П.
Wilna Dumka" Box 45

COLEMAN, ALTA.
Society „Nadia“ Box 209 T. Gushki

CALGARY, ALTA.
Karl Dreiseitel

127-6th St. A. S. E. Rivenside.

HARDIEVILLE, ALTA.
Widdil „Ochota“ S. Kuchurina

COLHURST AL TA.
J. SHLEMKO секретар

HAIRY HILL, ALTA.
Victor Downianuk
стар. адреса:
SHIPENGE, ALTA.

LAVOY, ALTA.
W. Uchach.

CORBIN, B.C.
Kost Lenkowskij Box 267

TRAIL, B.C.
Tow. „Promin“ Box 56

NEW MICHEL, B.C.
Anton Kostashuk Box 56

FERNIE, B.C.
Tow. Wolia Box 61, D. Moyzisk

САККЕЧЕВАН.

REGINA, SASK.
John Fedorowich, 2105 Shaw St.

МАНІТОБА.

WINNIPEG MAN.
P. Klym Box 3658

ELMWOOD, MAN.
Stefan Chorony Box 143 Louise Bridge

EAST SELKIRK, MAN.
J. Kowalski

TRANSCONA, MAN.
Alex Moroz Box 208.

ОНТАРІО.

COBALT, ONT.
M. Shamley, Box 84, Ciroux Lake, Ont.

OTTAWA, ONT.
Tow. „Нове Життє“, 61 Sterling Ave.
Лука Бариласький секретар

TORONTO, ONT.
J. Malaschuk 50 William St.

WELLAND, ONT.
St. Petro Shashka, Box 1485

WEST TORONTO ONT.
Dmytro Lozynski Box 281

SAULT STE. MARIE, ONT.
D. Szarabara Box 176

TIMMINS, ONT.
M. Nowak Box 114
Стара адреса South Porcupine Ont.

PORT ARTHUR, ONT.
Tow. M. Sichynskoho
322 — 1st. Ave.

КВЕБЕК.

MONTREAL, QUE.
Tow. im M. Sichynskoho
P. Kowalshyn 44 Manufacturer St.

LACHINE LOCKS, QUE.
N. Palmaruk 28 Second Ave.

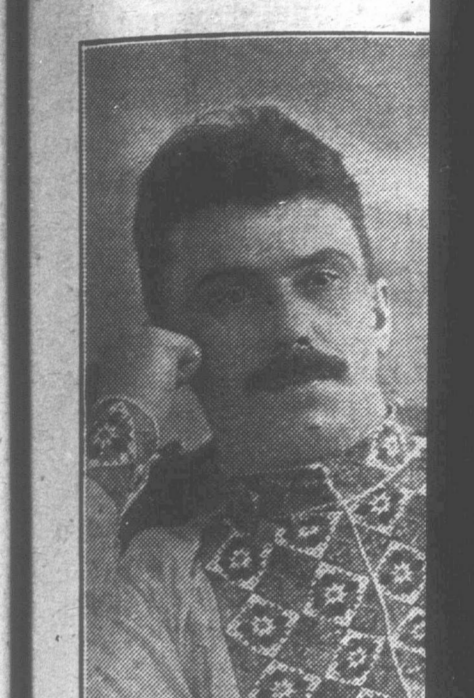
THETFORD MINES, QUE.
„Postup“ Box 121. I. Chuprun

РО

ПОРЯДКОВЕ ЧИСЛО

РК VII.

Тов. Н. Корж.

Тому що під сво хвостки членів У. С. Д. П. Канаді виїхали до Спол. Держав, а з другого боку У. С. Д. П. увійшли в близькі вносини в У.Ф.С. наша Екзекутива побачила конечну потребу мати Спол. Дер свого заступника. На такого заступника Екзекутива покланкала пер тов. Н. Коржа. Його обовязком буде бути поглядком для Екзекутивних справх дотичних на Партію в Стейтах.

Надаючи тов. Н. Коржови се визначе і важне новиче, Екзекутива У. С. Д. П. в Канаді надіється, що т. Корж виповнить обовязок, як найретелішче.

Товариш Н. Корж тагом 12 років був оден діяльнийших радикалів пів в Галичині. А довір'я йому був показав, що поставив був кандидатом на посла. Віддаючи же воєго народній естратив власний мейн, через то муєв внемігати до Америки. Але і мерці не полишав ідей. Діставшись до Канади, зарав став в ряди соціалдемократії і його дія принесла добрий осяг. Безробіте примусило Коржа виїхати до Спол. Держав, де він уже встат приєднавсь і У. Ф. С. П. зованем кількох відділів Редакція „Р. Н.“ вірадо витав назначене за заступником напості в Сполучених Держ.

Україна, а Інтернаціонал.

Інтерес визволю України для української буржуазії в будучім пануватиме над українським народом Радв українського мити „рідні боляки“ впоминають ся за вою.